

Ar pascha wissuschehlige augsta Keisera wehleschanu.

Mahjas

weefis.

Nr. 44.

Birmdeenâ 31. Oktober

1860.

Schis Mahjas weefis ir drikkehts un dabbujams taleja Frischfeldta namma, las atrohams Kungu- un Marshall-eelu stuhri ne-
tahst no Reformeeru basnizâs un no postes namma, apstihmehts ar N° 20. tur pa 1 trepsi angsta jauseet pee Ernst Plates.

Wissu-angstaka sluddinaschana.

No Deewa schehlstibas

Wehs Aleksanders tas Ohtrais,

wissas Kreewu-semmes Keisers un Pattwaldineeks,
Pohku-semmes Rehnisch, Winna-semmes Leefirsts,
un t. pr. un t. pr. un t. pr.,

Deews tas Wissu-warrenajis pehz sawa ne-
isdbbinajama padohma, Muh's ar leelahm
behdahm peemeflejis. Mums Muh'su firs-
nigi mihlota Mahtie, ta Keisereene Alek-
sandra Feodorowna atnemta. Jaw da-
schus gaddus, no ta laika, kamehr Winna's
laulahts draugs, tas neaismirstams Keisers,
Muh'su Tehws, nomirris, Winna weenumehr
wahrge, un Winna's spehki azzim redsoht pa-
masam gabje masumâ; un pateikdamahs par-
to firsnigu mihlestibu, ar ko tikke kohpta,
Winna tai 20. Oktober deenâ Sawu flaidru
dwehsele meerigi un kristigâ zerribâ pawehleja
Tam rohtâ, kas ween spehki kristigus tikkumus
pareist gohdaht un atlihdsinaht. Muh'su us-
tizzami pawalstneeki, kas lihds ar Mums
Muh'su lohti mihlotu Mahti apraud, arri
tâpat kâ Wehs apmeerinasces, stipri tizzedami,
ka Winna scho pasauli atstahdama irr eegah-
juse tai muhschigâ mahju-weetâ, kas pahreet
wissas schahs pasaules gohdibu un tur ta
Wissu-angstaka tehwa-klehpi lihgsimibu band.

Rakstihst Zarskoe-Selo pilli tai 20tâ Ok-
tober deenâ, weentuhkstosch' aston fimts un
seschdesmitâ gaddâ pehz Kristus peedsimschanas
un Muh'su waldischanas jesta gaddâ.

Appatsch pascheem pirmeem raksteem pat's
angstais Kungs un Keisers ar Sawu
rohku parakstijis: **Aleksanders.**

Jaunas sinnas.

No Behterburgas. Pahr muhsu ang-
sta Keisera Mahtes mirschannu Behterburgas
awises wehl stahsta tâ: Zittôs gaddôs angsta
Keisereene us dokteru padohmu weffelibas
deht no Behterburgas bahrgas seemas isfar-
gajusehs un Nizza pilssehtâ pee Widdus-jub-
ras tas lehns, weffeligs gais Winna's weffe-
libu lohti stiprinajis. Tomehr tai pehdeja
seemâ, ko atkal Nizza pilssehtâ nodsihwajuse,
mas labbuma juttuse un tadeht Winna fazzijuse,
ka negribboht wairs no Kreewu-semmes
aiseet bet tepat Sameju widdâ nomirt. Bet
kad neseem angstais Keisers no doktera atkal
dabbujis sinnaht, ka Keisereenes weffeliba
paleekoht atkal wahjaka, tad Winsch To
gauschi luhdsis, lai eijoht us fildatu semmi,
bet Keisereene Winna neklausijuse. Neweens
arri newarreja wehl dohmaht, ka Winna's stundina
tik ahtri peenahkschoht un pa tahm jau-
fahm September mehnescha deenahm wehl ittin
spirgta turrejahs; bet tik ko laiks mettahs
zittahds, arri Keisereenes weffeliba sudde un
pa mas deenahm flimmiba tâ gabje wairumâ,
ka angsto Keiseru pa telegrafu wajadseja
itt ahtri aizinahst no Warschawas mahjâ. —
Tee, kas Keiseru redsejuschi tad, kad no
Warschawas pahrbrauze, gan labbi nomanni-

jusch, kahdas bailes Winna firdi fremtuschas Mahtes deht. Bet Deems winnam to preeku nowehleja, ka wehl ihsa laikah pahnahze un swehtischanu no Sawas angstas Mahtes warreja sanemt. Pee Sawas flimmas Mahtes angstais Keisers atradde Sawu laulatu draugu Keisereeni, flimneezi ruhpiigi tohpjoht un ta nebij klausijuse dokterim, kas padohmu dewis, lai Winna jel nakti no flimneezees gultas atstahjotees un sawu paschu wehl wahju weffelibu taupoht. Pa tam tee Leelfirsti Konstantin Nikolajewitsch un Nikolai Nikolajewitsch ar sawahm angstahm Gaspaschahm, tahs Leelfirstenes Maria Nikolajewna un Helena Pawlowna ap angstas flimneezees sapulzejahs. Leelfirsts Michail Nikolajewitsch un Leelfirstene Olga Nikolajewna lihds ar sawu angstu laulatu draugu Wirtemberges frohnaprinzi 18ta Oktober deenâ no Wahzsemmes arri tē atbrauze. — Ta nu angstai Keisera Mahtei Deems to preeku bij nowehlejis, ap sawu mirschanas gultu redseht wissus Sawus behrnus un behrnu behrnus. 14ta Oktober d. Winna baudija swehtu waffarinu; ohtreâ deenâ pehz tam Winna to ohtreis kahroja un pehz tam ittin pilnigu meeru sajutte. Treschdeen' pulst. 3 pehz pufsd. Keisereenes mahzitajs eesahze preeksch angstas flimneezees Deewu luhgt un wissi Winnas angstee peederrigi tur bija flacht. Behz tam flimma Keisereene noswehtija sawu firsniigi mihlotu dehlu, muhsu angstu Keiseru, kas Winnas preekschâ bij zekds nomettees un tad tohs zittus behrnus un behrnu behrnus. — Tad Winna lifke atsankt tahs angstas gaspaschas, kas pee Winnas pilssaimes peederreja un zittus angstus gohda-neffejus. Tas nu bij brihdis, kas wisseem fehrahs pee firds un fo neweens neaismirsihs. Pats Kungs un Keisers ar sagraustu behrna firdi Sawai mihlai Mahtei pee wahrdeem darrija sinnamus wissus tohs, kas Winnai preekschâ nahze un katram Winna ar lehnu balsi kahdus pateizibas un schirschanas wahrdus sazzija. Beidsoht flimneeze luhdse,

lai tohs Winnas wisssemmatas deenesneekus Winnai preekschâ laischoht. Wissi tee Winnai wehl par pehdigo reisi rohku nobutschoja. Bet nu arri ta pehdiga stundina nahze flacht. — Nahwes zihnischanahs bij weegla, bes sahpehm un Winna arween palikke pee pilna prahtha. — Kahdas deenas preeksch tam Winna bij peeminnejuse Sawu agrat pee Deewa aisgahjuschu Leelfirsteni un Sawu laulatu draugu, preezadamees ar teem drihs satiktees muhschibâ. No rihta wissi Keisera namma peederrigi ap mirschanas gultu stahjahs un ar flummbas pilnahm firdihm zekds nomettuschees pahr angstas Relaikas muhschigu labflahschanu Deewu peeluhdse.

No Kaukasus. Kaukasus kalnôs, ka jau agrat effam stahstijuschi, atrohdahs wehl deesgan tahdi laudis, kas wasanku dshwi eeradduschu un no laupischanas ween pahrtikfuschu, un kam tadeht wissa gohdiga dshwe un maises pelnischana reebj. Kaut gan jau patte ta semme muhsu angsta Keisera waldischanaï padohtha, tad tomehr schee wasanki deesgan atrohn ruhmes tais kalnu allâs un besgalligi leelds meschôs, fur flehptees un sawus nekreetus warras un laupischanas-darbus pastrahdaht pee meerigeem eedshwotajeem un pee muhsu karra-spehka, kad tee meerigi sawus darbus strahda. Sinname, ka tahdeem nemahziteem meschazilwekeem winnu tauns padohms nekad zittadi neisdohdahs, ka pascheem par flahdi ween. So muhsiji tad tahdu laupitaju zeemus usmekle, tur wissu mantu, fo warr lihds panemt, aiswedd un zittu wissu lihds ar ehkahm fadedsina, — zaur scho flahdi wasankus gribbedami speest, semm gohdigas waldischanas padohtees un meerâ ka peenahkahs sawu maisi pelniht un ehst. Schinni pagahjuschâ waffarâ muhsjeem atkal reisu reisehm gaddijees ar dumpigeem Schapsugu laudim fautees Rubanas aprinkti un tē pahr daschahm schahdahm lauschanahm arri saweem lassitajeem stahstisim. 17ta August deenâ muhsjeem, kas gahje garr Affipa uppi eenaidneekus pahrmahziht, schee

teem mettahs pretti duhschigi schaudami; kamehr schee ar preckschejeem kawahs, tamehr zits pulks no muhsejeem, kas no pakkalas gahje, nefaweti notikke pee dumpineeku zeemeem un teem 8 zeemus un dauds labbibas fadedsinaja. Kad schee to pamannija, tad wissi aisebhefse. — 23. August atkal zittâ weeta muhseji nodedsinaja 17 zeemus un leelu krahjumu pahrtikkas un pee scha darba tikke eewainoti 1 wirsneeks un 4 saldati. — 2. September atkal zittâ weeta muhseji pahr uppi pahrbriiduschichi nejauschi dumpineekeem usbrukke, teem 2 zeemus nodedsinaja un 646 lohpus nonehme. No muhsejeem tif weens saldats tikke eewainohts, bet no eenaidneekem tikke 5 wangôs nemti un 18 nokanti. — 6. September atkal zittâ weeta muhseji kahdas 900 mahjas nodedsinaja, pee ka tif 1 saldats tikke eewainohts. Atkal zits muhseju pulks tai 25. August wakara pee Schebil uppes gahje paschôs kalnôs eefschâ, fur wissi tee behgli patwehnschees. Tê winni eenaidneekem tif peepeschi usbrukke, ka schee newarreja patraukt ne sawas mantas nedf seewas un behrnus dsikkafi kalnôs paslehpt. Pa 4 stundahm muhsejeem isdewahs teem peetikht klagt un winnu mahjoklus apsehdeht. No ta leela krahjuma, fo tē atradduschichi, muhseji spreesch, ka tē warren leels pulks kauschu sabehguschichi no semmakahm weetahm, fur winni pa waffaru zeemus teem ispohstijuschichi. Wissu scho pahrtikkas krahjumu, fo newarreja aismest, muhseji pawissam isnihzinaja. No eenaidneekem 46 sanehma dschwus, 5 kauschanâ fritte un eemantoja 168 lohpus. Scho pohstu dsirdejuschi, tee tur apfahrt dschwodami, wissi tã istrufkuschiches, ka sawus mahjoklus atstahjuschi un tahlat kalnôs eewillkuschiches dschwocht. Wehl tee dohma us sawu rohfu turretees, bet zif ilgi tas ees! — 29tã August deendã atkal muhsejeem zittâ weeta pee meschu zirshanas eenaidneeki mettahs pretti un kahwahs un tapat arri 31mã August, fur teem tif sitti isdewahs, ka muhseji 2 zeemus nodedsinaja, diwus sanehme wangôs un 387 lohpus no

teem eemantoja. No scha trohfsna isbaiditi eenaidneeki kahdas 10 werstes tur apfahrt wissi bij aisebehguschichi un muhseji warreja tē nefaweti sawus darbus strahdaht. Tiffai teem, kas wehl tahlat gahje, zitti eenaidneeki zellã stahjahs, fur tee mescha beesumôs paslehpuschees muhsejeem pretti schahwe; bet arri tē tee ilgi newarrejuschi turretees, un dewahs behgt. Tapat wehl reisu reisehm muhsejeem ar teem bij jakibbelejahs, bet ikreis dumpineekem bij jabehg un muhseji 60 lohpus un 1 wangineeku sanehme, bet paschi nefahdu stahdi nedabbuja.

No Ihtolias. Tur wehl leelais darbs ar to wehleschanohs, woi gribb ar Sardineescheem beedrotees, woi negribb. Sinnams, gaddotees arri dauds, kas negribboht wis, bet tahdu tif ta masaka datta ween irr. Zif taggad jau sinnams, tad Neapeles pilssehtã ween no 229,760 eedfchwotajeem 187,077 eedfchwotaji gribboht un 1609 negribboht wis. Teem, kas negribb, arri neweens neusspeeschahs, nedf aiseleeds to isfazzicht, fo pats gribb. Tã Porto pilssehtã kahdi 3 semneeki isfazzijuschichi, ka negribboht wis un kad schee prassijuschichi, kadeht negribboht, tad weens atteizis, ka winna dehli wezza kehnina karrapulkã deenoht, ohtris, ka winsch newarroht wis sinnaht, woi ta jauna waldischana buhschoht labbaka un treschais atteizis, ka winna biftstehws scham effoht tahdu padohmu dewis, lai paleekoht pee wezzas buhschanas. Pa wissu Sihziliã walsiti lihds schim effoht 1 mill. 102,499 isfazzijuschichi, ka gribboht un 9371 ka negribboht wis. — Wezza kehnina karraspehks wehl deesgan stiprs, jo 17tã Oktober Sardineeschichi no generala Zialdini wadiditi tai zellã no Seano us Lessa kahwuschiches ar wezza kehnina karrawihreem 6 stundas no weetas; bet tē Sardineescheem sitti gahjis, jo paspehlejuschi 6 leelgabbalus. Tahdã wihse nu kehnina karralaudis bijuschichi uswarretaji, bet taf abbeji palikkuschichi katris sawã weeta. Kehninsch pats bijis sawejeem par

waddonu. Bet zittà weetà atkal Sardineeschi lehnina farra-landis tà sapehruschi, ka teem 500 fanehmuschchi wangôs. Pascheem tikkai 3 krittuschchi un 10 eewainoti. Bet nu Sardinias lehninsch pats taisotees ar 50 tuhstoscheem farra-wihreem Franzim kritt wirsü un raudsicht to ar reisi noweift. Rà jau fazziam, wehl dauds landis, ihpaschi semneeki stahw us wezza lehnina pussi. Semneeki tik lohti traksojocht pretti, ka generals Zialdini lizzis isfluddinaht, ka wissus semneekus, fo us-eschoht apbrunnatus, us weetas noschuschocht. Weenà weetà paschà basnizà sahufuschi tadeht stribdetees un fautees, kamehr saldati tohs ischfihruschi. Wiktors Emmanuels wehl nam Neapels atnahzis, bet 16tâ Oktober deenà to tur gaida. Buhsocht tè palist 4 mehneschus no weetas un paschu pirmo leelo Ihtalias runnas-deenu tè noturreht. Kawurs arr' tè atnahfsocht Dezember mehnesi. — Garibaldeeschi ar Sardinias farra-pulkeem jau effoht sabedrojuschees kohpà un no 4tas Oktober deenas teem wisseem effoht weenads munsturis, weenads mundeers un weenadi likumi. No Garibaldeescheem dauds effoht neh-muschchi atstafu, no deenesta atstahjuschees un aisgahjuschi, bet scho weetà peenahfuschi pulki no Englantes, kas tahs tufschas weetas atkal peepildohht. — Tai iswehleschanahs-deenà, 12tâ Oktober wissa Neapele pa warru stah-tigi bijuse ispuschkota un landis lihgsmojuschi mallu mallàs un Garibaldi landis fà us rohkahm neffuschi tà, ka tas nekur newarrejis meeru dabbut no lauschu speeschanaht, kas wissi gribbejuschi winnam peetikt flahht un winnu sweizinaht. Kur ween winsch gahjis, tur landis pulkeem gawiledami winnam pakat dewuschees, kamehr zitti winna draugi tai mahjai, kur winsch nomettees peelikfuschchi waktès. Bet Garibaldis pats ar to nebijis meerà; winsch aissubtijis waktis prohjam un teizis, ka katram effoht brihw pee winna pee-eet un winnam rohku doht, winsch to nemas nenemmohht par launu. Rahds wezs muhks

to leelu lauschu gawileschanu un preeku to-deen redsedams, preeka-assaras flanzidams fazzjis: „Rad lehninsch Franzis schodeen redsetu sawas Neapeles eedfihwotaju, tad winsch gan atfichtu un saprasu, ka lauschu gribbeschanai irr leelaks spehks un leelaka teesa, ne fà kontraktehm un zittahm notaisfichanahm un spreedumeem.“ — Garibaldis pats no wissahm tahm leelahm darrifichanahm un ruhpehm isflattotees par dauds nobeidsees un pats sakfoht, ka labpraht eetu us kahdu laizinu pee meera, ka dabbutu atspirgtees. Zitti arr sakka, ka Garibaldis, kad sawu eekarrotu semmi lehnina rohka buhsocht nodewis, nekahdu pateizibu un gohdu par to nepeenem-schoht, bet aiseeschoht us sawu muishu Rapreas fallà un tur meerà dshwoschoht. — Tadselsu-zella beedriba, kas dselsu zellus pa Siziliu taifhs, Garibaldi sawai beedribai eezehluschi par presidenti jeb preekschneeku un nospreeduschchi, ka to zellu, fo taifsocht no Neapeles lihds Rohmu, buhs nosaukt par Garibalda zellu. Scho presidenta gohdu Garibaldis effoht gan peenehmis. Palermo pilssehtà pahrwalditajs Mordini islaidis fluddinaschanu, ar fo sinnamu darra, ka Garibalda wahrds jo deenas gohdà peeangohht un behrnu behrni us wehlahm paandsehm to peeminneschoht un usmekleschoht tahs weetas un peeminnas-fihmes, kur Garibaldis staigajis, dshwojis, woi kas winnam peederrejuschas, — tadeht nu winsch pehz wissu pilssehtas waldineeku gribbeschanas Garibaldim par pateizigu peeminnu nospreeschoht: 1) Palermas pilssehtà to istabu pee lehnina pils, kur Garibaldis tè buhdams gullejis, us muhschigeem laikeem tà atstahht un usturreht, fà ta taggad irr, ar wissahm tahm leelahm, kas tur taggad irr eefschà un 2) scho pawehleschanu marmora galdinà eerastihht un to pee tahs paschas istabas durwim pakahrt. — Kreewu-walstis ministeris Gagarins no Turines aiseedams, Sardinias ministeram Kawuram pasneedfis to grahamtu, no ministera Gortscha-

kowa, kas flaidri israhda, ka winsch no Turines tadeht teekoht aizinahts prohjam, ka Sardinias fehninsch wissu labbu padohmu pahr galwu laidis, ko Kreewu-semmes waldischana meera deht winnam dewuse un ka darrijis pretti wissahm labbahm eestahdischanahm un zilwezibas liffumeem — un ka ar tahdu aplamibu winsch warroht wissu Giropu sajanft un leelu nemeeru padarriht un t. pr.

— Par kongressi arr wehl schur tur runna, ka waijagoht saeet un to nemeeru no wissahm pussehmi labbi apluhfoht un raudsiht pilnigu meeru darriht, bet wissi Giropas waldineeki ar to neeffoht meera, jo Sprantschu keisers arween tihkojocht to kongressi turreht Parihsê tur Sprantschu ministeris attal buhtu par presidenti un tur tadeht arr wissam ta waijadsetu notift, ka Napoleons gribb un pehz winna prahtha Ihtaleescheem sawa walla japalanj. Schi punkte ween jau effoht deesgan leels eemeflis, deht ka kongresse newarroht saeet kohpâ. Tad wehl Ghsireiki to newarreschoht eeredseht, ka winnu launaka taggad warrena palikkuscha cenaidneeka ministeris arri tepat blakkam pee ta galda sehdeschoht, tur winnu ministeram jasehsch; bes tam wehl Giropas waldineekeem reebshotees ohtreis sapulzetees ap to wihru (prohti Napoleonu), turra zilti preesch pussfimis gaddeem no gohda-krehsla nogahsuschi un apnehmuschees, muhscham wairs nepatant, ka no tahs zilts kahds us kahdu Giropas waldineeka gohda krehslu nosehtohs.

— Patlabban sinna nahfufe, ka Kapuas stipra pilsehta Sardineescheem padewusees un tee 8000 fehnina karra-wihri, kas tur eefschâ bija, tikke ar gohdu atlaisti, bet bes karra-eerohtscheem. Dee paschi tikfchoht us Neapeli wadditi. Tad nu wehl atleek ta stipra Gehsas pilsehta wezza fehnina warrâ. — Ne effoht wis teesa, ka fehnina karrotaji Zialdini uswarrejuschi un tam flahdi darrijuschi, ka agrakas sinna stahstija.

No Rohmas. Bahwestis gan wehl dsihwo Rohmâ, bet taggad dsird, ka wissi katolisti waldineeki Wahzsemme winnu luhgschus

luhdschoht, lai tahdâ buhschanâ ka taggad Rohma atrohdotees, to pawissam atstahjoht un lai eijoht us Wahzsemmi. — Turpat Rohmâ tai 2trâ Oktober d. kahds preesteris, wahrda Liberati, Deewamkalposchanu basnizâ pabeidsis, gabie mahjâ. Zekkâ tam jauns zilweks nahze pretti un dunzi eegruhde fruhstis. Preesteris bij tetzams wihrs, ko wissi pasinnuschi un zeenijuschi un winnu par preeschneeku eezehluschi pee daschahm garrigahm waldischanahm. Ohtrâ deenâ winsch nomirris. Slepka wa bijis winna paschâ usraudsichanâ usaudsinahs bahru-behrns, bet leels palaidneeks. — Ka Bahwestis Sprantschu keiseram nebuht wairs neustizz, kas redsams no ta, ko patlabban stahstifim. Kahds Parihses biskaps, kas keiseram leels draugs un winna dehlumahzoht, schinns deenâs bijis Rohmâ un Bahwestu apmekledams, tam stahstijis: keisers winnam effoht usdewis Bahwestam fazziht, ka keiseram effoht gauschi schehl pahr to, ka swehtais tehws winnam neustizzocht un dohmajoht, ka winsch prett to wiltigi turrotees, un lai swehtam tehwan apleezinoht, ka keisers tam no wissas firds padewigs effoht un labbu prahthu ween us winnu turroht. Us to Bahwestis Pius biskapam atbildejis ta: „Ja juhs to ka kahdu stahstu man stahsteet, tad nefas par to; bet ja juhs ihsti gribbeet man to ta eeteift, ka lai es to tizzu, tad man juhs janoscheshlo un juhs japrahi, jo juhs effat nodewuschees melleem par kalpu.“ —

No Turku semmes. Deews sinu, kas ar to wahjo sultanu reis isjufs kas neisjufs. Wihrs gan wissu labbu gribb darriht, bet neko ne-espehi. No naudas un mantas jo deenas paleek tufschaks. Nespehjoht wairs lohni aismaksahs sawas walfis kalpeem un saldатеem un tee wissi furnoht leelâ furneschana, jo winnu lohne arween teekoht pamasinata un ta patte wasa alga neteekoht rittigâ laikâ ismaksata. Jo nespehjoht wairs saldатеem to peenahkamu pahritikka teesu doht un paschâ Konstantinopole dauds deenahm saldati

tiffai pufs mehra barribas ween dabbujoht. Warr nu gan dohmaht, zif ustizzami tahdi kalpi sawam sainneekam warr buht, kas ta eek turreti. —

No Sihneschu semmes No Schan-gai pilssehtas ta sinna nahfufe, ka Sprantschi un Englandeeshi 5 stundas no weetas ar Sihnescheem kaudamees tahs flausies jau effoht panehmuschi un Sihneschu karra-wih-reem lahwmuschi aiseet prohjam, kad tee sawus karra-rihtus un mantas turpat bij atstahjuschi. Effoht scheem sabeedroteem, prohti Englandeeshcheem un Sprantscheem kahdi 3 woi 4 simti kas eewainoti un krittuschi. Sihneschi nu schohs aizinajuschi meera derreschanas labbad us Bekingu eet un apsohlijuschi, ka ar gohdu buhschoht sanemt.

No Amerikas. Englantes frohna-mantineeks taggad wissu laiku pa Amerikas sabeedrohtahm walsihm zeemojees, wissur ar leelu fehnischku gohdu tizzis usnemts, schinnis deenâs teekohht gaidihts mahjâ. Buhschoht arri daschi Englantes karra-kuggi us juhru winnam pretti eet.

* * *

Z i t t a j a u n a s i n n a .

No Kopenhogenes. Tas jau daudsreis peedsihwohts, ka daschi pahri saprezzejahs tiffai mantas un leela puhra deht, bes ihstenas mihlestibas. Râ nu tahdi pahri pehzaf kohpâ dsihwo, to arri, Deewamschehl, deesgan effam peedsihwojuschi. — Tâ nesenn Dahau-semmes ministeris, kas Parihse dsihwo, bij faderrejees ar kahdu Dahau admiralâ preileni, no kurras isdaudsinahts, ka tai mantoschana effoht Dahau-semme lihds 8 muzzas selta. Kahsas bij istaifitas Olsteinburg mutschâ un ihpaschs pawahrs no paschas galwas pilssehtas aizinahts kahsu-maltiti taifiht, — tas pats, kas pee fehnina-frohneschanas ehdeenus bij taifijis. Kahsu-deenâ tee eeluhgti 300 weesi bij jau sanahfuschi un bruhte sawâ pilnâ bruh-

tes stahtê jau apgehrbusehs, bet bruhtgans pats wehl nebij atbrauzis. Paschâ pehdigâ stundâ atnahze grahmata no bruhtgana, ka winsch sawu apsohlishanu nemmoht atpakkat un ne-buhschoht wis ar winnas kahsas turreht. Un kadehl ne? Effoht dabbujis dsirdeht, ka winsch bruhtes leelo mantu nedabbuschoht wis sawâ rohâ. —

Par Wakkar-Indijas sturmi un Tor-nadafa aufru jeb wehtru.

Wakkar-Indijas semmê daudsreis tahdas weh-tras plohsahs, kahdas aplam zittur wis nejuht un kas drihsumâ ehkas, zuktura dsirnawas un bainizas apgahsch, kohkus no faknehm israuj un wissus stahdus isphohsta. Daschi ziltweki, kas ne paspehj ahtri behgt, teek no krisdamahm mahjahm nosisti; masas un leelas kugges ohstâ gan us krasta, gan arri pee krasta fadausitas. Weena tahda auka, kas gan pagahjuschâ gaddu simteni bij, bij ta breefmigaka par wissahm zittahm aukahm. Ta gaddijahs 1780tâ gaddâ un plohsjahs Meschikaneeschu juhra lihsumâ, bet ihpaschi Englantes fallâs, to par Barbadoësa un Jamaitas fallahm sauz. Wihrs, kas pats tai laikâ tur bijis un pats wissu ar sawahm azzim redsejis, tâ stahsta: »Schis negaifs plohsijahs 48 stundas no weetas. Wissas kugges ohstâ tikke norautas no enfureem un aisdsihtas juhâ un tur mehtatas; nakts laikâ mahjas un ehkas tikke ap-avgahstas, wissstipree kohki no faknehm isgahsti, kautini un lohpi ftraidija schurp un turp un daschi druppôs sawu gallu dabbuja. Barbadoësa fallas galwas pilssehta patwissam aigahje pohstâ, fur wehtra gandrihs wissus nammus lihds jemmei noplehse un waldineeka namma muhrus, kas 3 pehdas beesumâ, lihds pamattam fabraggaja. Nakts bij brihnum tumsha, sibbini un pehrkoni bes mitteschanas, wehtra breefmigi kauze, mirreji waideja un zitti waimanaja, kas teem netwarreja eet palihgâ, mahtes brehze pehz behrneem un behrni pehz mahtehm, wiss tâ israhbijahs, itt ka pasaules gals buhtu atnahzis. Wiss isstattijahs tâ isphohstâ Jerusalemê. Zif breefmiga un speh-

zigo schi auka bij, to warr pee ta redseht, fa leelais gabbals 300 fohlus tahumâ bij aismests. Tikpat breefmigas irr arri tahs auka, kas Guineasa juhramallâ un pee teem kalneem, to par Zerribas-raggu fauz, plohsahs, ar wahrdu Tornados, un naht no rihta puffes ar pehrkoneem un sibbineem un ar stipru leetu. Wispirmat zekahs tumfschi padebbeschi ar sibbineem un pehrkoneem; padebbeschi paleef artween beesaki un sibbini un pehrkoni breefmigaki, wissa rihta puffe paleef tif tumfscha, fa nakts, irr weenâ uggunî un wakkara puffe gaischa, to redsoht wissi matti stahwu zekahs, un kas pohsta darbus padarra, fa schehl irr skattotees. Arri us juhraâ parahdahs Rabbidaja neismehrojama warra un spehts, leelumâ un augstiba. Juhra irr fa ar baltu palagu apklahta, tad us reis wilni fa tohrni sajekahs un breefmigi plohsahs. Pehz wehtras zilweks fa no jauna peedsimmis, juht jaunu spehtu un preefu. Tê attal leela Deewa schelastiba, gudriba un mihlestiba irr mannama un apbrihnojama, fa tas arri ar to, to mehs par nelaimi un pohstu fauzam, mumâ labbumu un laimi eedohd.

3r.

Ne ifdeenâs mahte rauschus zepj.

Wahzsemme tahds eeraddums, fa saime us jauno gabbu fungam labbu laimi wehle un kungs attal turpretti saimei mehds dahwanas doht.

Kad nu kahda baggata funga saime, pehz dahwanahm kahrodama, tapat darrija, tad kungs fohbugals buhdams, ta atbildeja: »Pateizu jumâ, lautini mihli, par juhfu labbahm wehleschanahm, to mannim us jauno gabbu wehlejat. Itkats sinn, fa ftohps ne-esimu. Ne weens no mannim neaisseet ar tufschahm rohkahm. Bet jumâ patte laimes mahte fmaida, jumâ dohschu ar faudsi!« Lautini isplehta azzis un muttes fa wahrtus, ar leelu gaidischanu us fohlitahm dahwanahm gaididami, ar to paschâ laikâ tikfchoht appluhdinati. Jau fehfsche behdajahs, to nu ar wissu to naudu darrischoht, — jau istabas meita patte pee fetwis dohmaja, to nu sewim pirkfchoht, woi fihfchu lakatu, woi krelles. Bet kungs fazzija: »Lautini

mihli, schinkoju jumâ wissu to, to mannim isgahjuschâ gabbâ effat sagguſchi.« —

Snuffi usmettufchi lautini aismillahs, bet Jehzihts errigs noruhjahs: »Weenreis sunni peetwilt ar faulu, ohtru reis ne ar gattu nepeetwilt!«

***

Jauna grahmata.

Balzers un Sprizzis, jeb: Wahzsemmes zeema notiffumi 1639tâ gabbâ. Latweeschu wallobâ pahrzelts no Ludw. Heerwagen, Gaujenes draudses mahzitaja. Mihgâ, 1860. 152 lapp. p. Sniffi.

Lassitaji mihli, tē jumâ attal grahmatu sinnamu darram, to pateesi warram usteift fa labbu un derrigu. Muhfu laikds, fur laudis wairaf us lassischanu dohdahs, arri grahmatas rohдахs deesgan, bet ne wissas irr teizamas un patihkamas. — Schi grahmata, to nupat usteizam, tapat fa »Stohlmeisteris un winna dehs« stahsta pahre to gruhtu un breefmigu farra-laifu, to preefsch diwisimts gaddeem Wahzsemme turreja tizzibas deht. Stahsta pahre Berlin-zeema eedsihwotajeem, to gruhtais karschs un mehris ta bij ismehrebejis, fa tif kahds masums zilweku ween bij pahri palikufchi, kas fohpâ mahzitaja muischinâ dsihwoja un Deewam sawam Kungam passemigi padetouschees, fatwu frustu pazetigi nesse. Scheem par nelaimi pahrnaht no farra mahjâ salbats Sprizzis, kas no scha pascha zeema farra aigahjis leelfungam lihds; schis Sprizzis besdeewigs un breefmigs zilweks buhdams, kas wairs ne grehtu ne fauna nebihstahs, fabeedrojahs ar negantu Tschiganeeti, kas weena patte dsihwoja keegelu-zepfi un tee fohpâ isseet us pohsta- un grehka-darbeem un sinnadami, fa mahzitajs fatwâ pagrabâ leelfunga mantu paglabba, tee tihko to nosagt. Bet grehtam grehka alga us pehdahm pakkal steidsahs un sawejus Deewâ sinn pasargahnt un glahbt us brihnischku wihs. Tas arri schinni stahstâ no pascha eefahkuma lihds gallam flaidri redsams. Lai tad schis stahstis irr fa Deewa pirkstis, kas katram rahda, pa furru zessu

jaštaiga, ja gribb laimigi fatvu dšihweš-jellinu pabeigt. — Schi grahmatina eeseeta maksä 30 kap. fubr. un dabbujama Nihgâ pee grahmatu-driffetaja Plateš, Zehsiš pee grahmatu-fehjeja Frisch un Wolmarê pee grahmatu-fehjeja Treu.

Sluddinaſchanas.

Saur ſcheem rakſteem ſinnamu darru, ka pee zeen. Notehra kunga **Wahrhusen**, Wolmarê, warr apstelleht Mahjaš weesi, kam ſchê ta apstelleschana buhtu weeglaka un **Wahrhusen** kungs to apstelleschanu riftigi apgahdahs. — Mannas grahmataš **Wahrhusen** kungs nepahrdohd wiš, kâ, zaur driffetaja miſſeſchanu, pagahjuſchâ Nummeri bij laſſamš.

Gruſt Plateš,

bilſchu- un grahmatu-driffetajš, Nihgâ.

Tahdi zilwefi, kaš labbi proht forkuš greest un jaunekli, kam patihſ ſcho darbu eemahzitees, kad tee ſawas leezibas par to, ka irr gohdigi zilwefi, peerahdiš un ſawas paſſeš peeneſſiſh, dabuhš paſtahwigu darbu Perſi Jakobä (Percy Jacobs) forku fabriki, kaš atrohdamš Nihgâ, Pehterburgaš ahrpišſehta Ritter-eelâ, tai nammâ, kam jaunaiš Nummerš 13.

Das tuhwu flahſt pee Zehſim, pee Raunas un Weſſelaufkaš leelzella, tâ noſauzamaš Reihera

ſemmeš gabbalš teef uš renti iſdohtš. Klah-takaš ſinnas pahſ to iſdohš aktuara kungs **Baden-diſ**, Zehſiſ.

2

Wiſſadaš un tahš wiſſu-labbakaš ſorteš augku-fohſu, kaš ſeemas ſaltumu iſturr, kâ: ahbeles un bum-beereš ar augſteem frohneem un pluhmu- un Firſchu- (Feſberu) fohſuš ar ſemmeem frohneem, warr taggad, kâ arri turpmaſ katra ruddeni un pawaffarâ par mehrenu maſſu dabbuht pee

4

andeleſdahſneeka J. F. Schlichta,
uš Weiſchu-dambja Nr. 7 pee Nihgaš.

Kâ jau ar tahm no ſchejeneš iſlaiſtahm ſluddinaſchanahm no 29ta Dezember 1858 un no 10ta Juni 1859, kaš ſawâ laiſâ Mahjaš weeſi bij laſſamaš, tâ arri taggad ſchiš no Nihgaš piſſehtaš draudſeš apgaltwotaš tai 1832trâ gaddâ ee-zehtaš krahſchanaš lahdeš waldiſchana zaur ſcheem rakſteem darra ſinnamu teem, kam wehl rohka tahdaš krahſchanaš-lahdeš ſihmeš, kaš iſdohhtaš preekſch 1ma Dezember 1858, ka tahdaš ſihmeš tittai tad tahm pehž 1ma Dezember 1858 iſdoh-tahm ſihmehm intreſſu maſſaſchana warreš pilnigi lihbſigaš palitt, jeb titpat daudſ augluš neſſiſh, kâ tahš taggadejaš, kad tee, kam tahš rohka, ſchahš wezzaš ſihmeš tē atneſſiſh uš pahrrakſtiſchanu un tahš prett jaunahm krahſchanaš-lahdeš ſihmehm iſmainiſh.

2

Prezzu-tirguš. Nihgâ, tai 27tâ Oktober 1860.

Maſſaja		Subr. Rub.	Kap.	Maſſaja		Subr. Rub.	Kap.
Linni, frohna	par birtawu	43 lihdſ	52 —	Meekſchu putr. par j. puhru (20 garn.)	l. 2	lihdſ	2 50
" bracka	"	39 "	43 —	Kartuppekſi	70	"	90
" dreiband	"	36 "	39 —	Kweeſchu milti . par 2 1/2 pudb. jeb 100 mahrz.	"	4	75
" ofš dreiband	"	40 "	45 —	Rudſu milti	2 r. 10	"	20
" Wiſi. dreiband	"	37 "	39 —	Streeſtš	pgr pudbu —	7	7 60
" dreiband, bracka	"	28 "	29 —	Warkš	15 "	50	16 —
Kaneppes, Wiſſemmes	"	"	24 —	Taufu ſwezzes	"	"	6 —
Sehtu linn-fehtlaš. frohna	par muzzu	14 "	15 50	Altu willa	"	6	7 50
Tohra linn-fehtlaš, bracka	"	9 "	9 75	Tabafa	par birtawu	"	16 75
Kweeſchi, par jaunu puhru (20 garnizz.)	3 r. 25	"	3 35	Dſeſe	"	18	21 —
Meekſchi	"	1 " 60	" 1 80	Seepes	"	"	38 —
Rudſi	"	1 " 80	" 1 90	Silkeš, legſdu muzzâ	"	"	10 80
Auſaš	"	1 " 10	" 1 25	" preeſchu muzzâ	"	"	10 35
Sirai	"	2 "	2 50	Sahliš, wiſſaš ſorteš par muzzu jeb 10 pudb.	lihdſ	5	25
Griktu putraini	"	4 "	4 50	Almina ſahliš	5	"	6 —
Auſu putraini	"	—	2 60	Seeneš, par birtawu	"	3	50

Lihdſ 28. Oktober pee Nihgaš atnahkuſchi 2114 fuggi, aiſgahjuſchi 2055 fuggi.

Brihtu driffekht.

No juhrmaſſaš-guovernementu augſtaš waldiſchanaš puſſeš: Staatsrath Schmitt.

Nr. 62.